1.4 Soulad s předpisy při používání AI

> **Upozornění:** Tuto kapitolu jsme pečlivě zpracovali, ale právo v oblasti AI se rychle vyvíjí. Právní předpisy se od vydání této příručky mohly změnit. Vždy si proto ověřte jejich aktuální znění a v případě potřeby postupujte podle platné legislativy ve své zemi. Tato kapitola nepředstavuje právní poradenství.

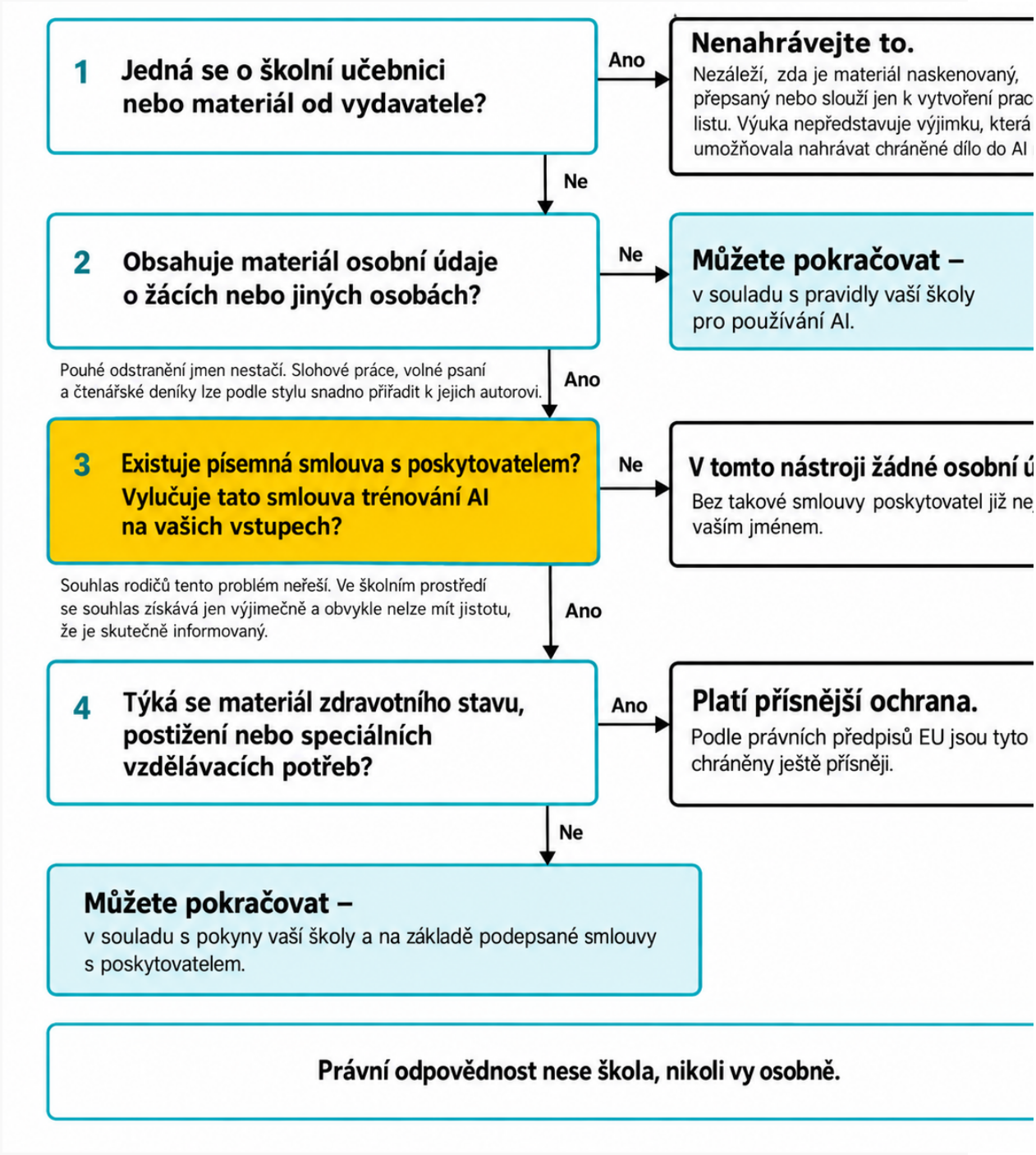
Shrnutí

- ***Neexistuje žádné právní vakuum.*** Právo na ochranu osobních údajů platilo vždy.
- ***Harmonogram se posunul.*** Povinnosti pro vysoce rizikové systémy AI ve vzdělávání začínají platit **2. prosince 2027**, nikoli v srpnu 2026. Ověřte si to v podkladech své školy (viz také 1.6).
- ***Již závazné od února 2025.*** Systémy, které čtou emoce žáků z jejich obličeje nebo hlasu, jsou zakázány a školy, které používají AI, musí přijmout opatření k budování gramotnosti svých zaměstnanců v oblasti AI. Od srpna 2026 musí chatboti uvádět, že jsou AI, a deepfaky musí být označeny.
- ***Největší výzvou je ochrana osobních údajů.*** Údaje o žácích nesmí být zadávány do AI nástrojů bez odpovídající smluvní ochrany, která vylučuje jejich využití k trénování AI. Samotný souhlas obvykle nestačí a pouhé odstranění jmen neznamená anonymizaci údajů.
- ***V autorském právu je problémem samotné nahrání.*** Výjimka pro výuku se nevztahuje na vkládání chráněných děl do AI.
- ***Detektory neobstojí jako důkaz.*** Soudy uznaly závěry vyvozené z konkrétních skutečností. Pravidla musí být jasná předem a požadavek na přiznání použití AI je lepší než zákaz.
- ***Známky zůstávají věcí člověka.*** Pro nás je to samozřejmé, ale je důležité zdůraznit, že formální odklepnutí návrhu od AI není lidským rozhodnutím.
- ***Odpovědnost leží na zadavateli nákupu, nikoli na vás*** – a soulad s předpisy umožňuje, nebrání. Školy s jasnými pravidly jsou právě ty, jejichž učitelé uvádějí, že ušetří nejvíce času.

Pokud si z této stránky máte zapamatovat jen jednu větu: Soulad s předpisy je dům, nikoli zeď.

Co smím dělat?

Než cokoli napíšete, vložíte nebo nahrajete, mějte na paměti tyto čtyři kroky. Následující přehled používejte jako obecné vodítko. Požadavky ve vaší zemi se mohou od zde uvedených lišit. **Proto si vždy ověřte předpisy platné pro vaši zemi a školu.**

> Obr. 1 (obrázek vygenerovaný pomocí AI)
>
> „Nejsme si ani jistí, co smíme dělat, a už vůbec ne, pokud jde o ochranu osobních údajů.“

Čtenářský deník, třetí pohled

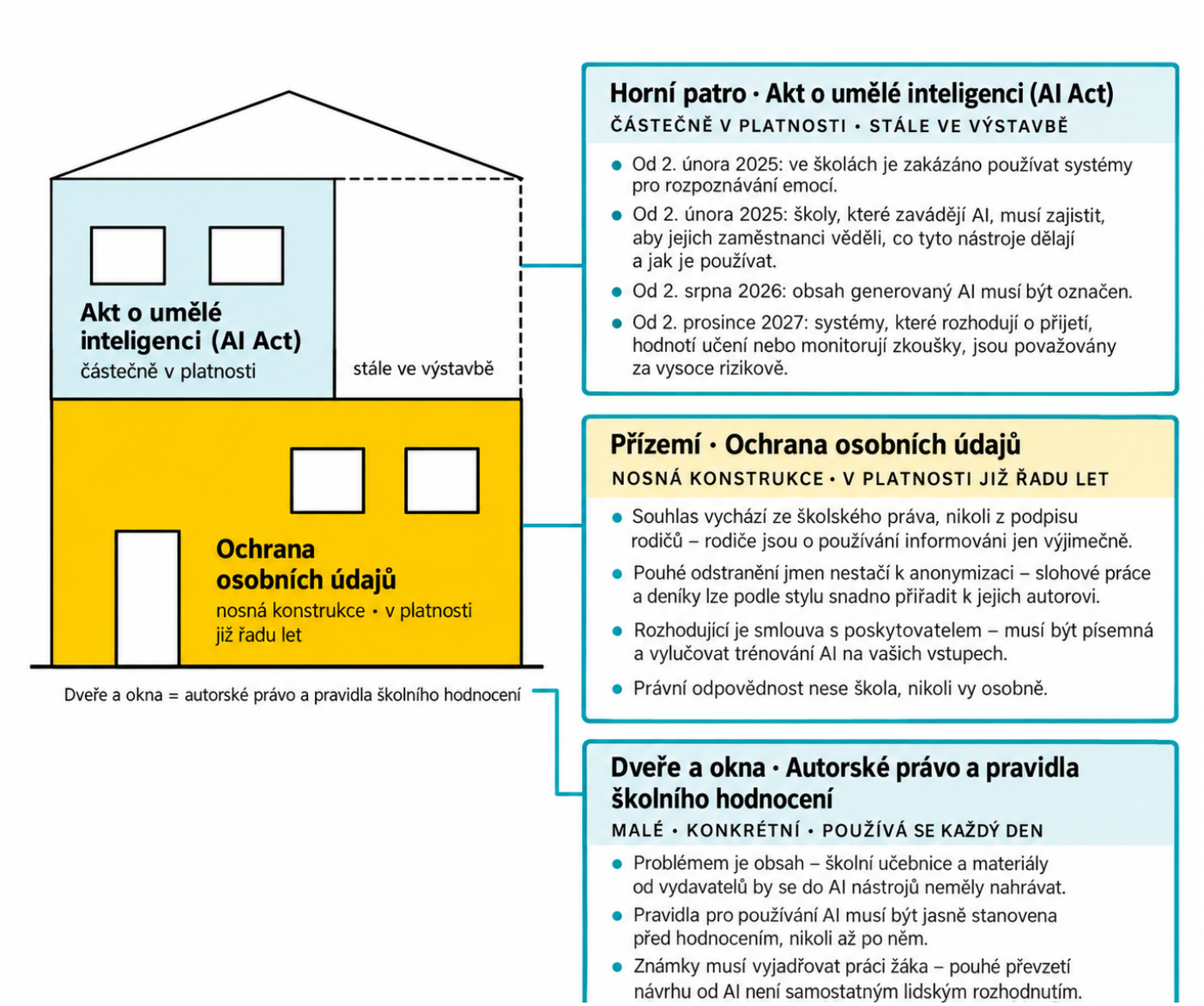
Náš žák deváté třídy, jeho čtenářský deník, podezření jeho učitelky. V kapitole 1.2 šlo o otázku učení; v kapitole 1.3 o odborný úsudek. Zde je to soudní spis.

V prosinci 2025 rozhodl Správní soud v Hamburku, v Německu, o naléhavém návrhu v tomto případu. Učitelka angličtiny si všimla, že čtenářský deník je napsán na mnohem vyšší úrovni pravopisu, gramatiky a slovní zásoby než chlapcova písemná práce ve třídě o téže knize. Chlapec později přiznal, že použil ChatGPT, a škola deník hodnotila jako pokus o podvod. Jeho otec podal k soudu návrh na předběžné opatření; soud jej zamítl. Jeho odůvodnění přesahuje tento případ: žáci musí předpokládat, že mají svou práci vypracovat zcela samostatně, pokud jim nebyla výslovně povolena nějaká pomůcka – neoznámené použití AI je tedy podvodem i bez písemného pravidla proti AI. (V tomto případě učitelka třídě ve skutečnosti řekla, že ChatGPT není povolen.) Jednu výhradu je třeba mít na paměti hned od začátku: jde o rozhodnutí jediného soudu, v řízení o předběžném opatření, a není pravomocné.

Toto je vhodná chvíle věnovat se nejčastějšímu omylu v této oblasti. Neexistuje žádné právní vakuum. Nikdy neexistovalo.

Dům má tři patra

Mnoho učitelů vnímá právní regulaci umělé inteligence jako soubor nových pravidel, která se teprve připravují v Bruselu. Užitečnější je však představit si ji jako dům, ve kterém už dávno žijeme. **Základy domu tvoří ochrana osobních údajů.** Jsou pevně dané, existují již řadu let a ovlivňují každodenní fungování škol. **Horní patro představuje Akt o umělé inteligenci (AI Act)**, evropské nařízení, které rozděluje systémy AI podle míry rizika a stanovuje jim odpovídající povinnosti. Některá jeho ustanovení již platí, jiná se teprve začnou uplatňovat a harmonogram jejich zavádění se může měnit. **Dveře a okna symbolizují autorské právo a pravidla školního hodnocení.** Jde o konkrétní předpisy, se kterými se učitelé setkávají při každodenní práci, často aniž by si to uvědomovali.

Obr. 2: „Soulad s předpisy je dům“ (obrázek vygenerovaný pomocí AI)

Přízemí: ochrana osobních údajů, jasnější, než si mnozí myslí

Nakládání s něčími osobními údaji vždy vyžaduje právní opodstatnění. Jako veřejnoprávní subjekt škola své oprávnění v zásadě odvozuje ze svých zákonných povinností podle školského práva. Neexistuje žádná obecná licence, která by přišla automaticky s tím, že jste učitel.

Z toho plynou tři důsledky, které tvoří praktické jádro této kapitoly.

Souhlas problém neřeší. Jedním zjevným řešením by bylo prostě se zeptat rodičů. Tento přístup má však dva nedostatky. Zaprvé, souhlas musí být udělen svobodně. Ve školním kontextu, kde hrají roli známky, žádost učitele nepředstavuje svobodnou volbu. Zadruhé, souhlas musí být informovaný, čehož je obtížné dosáhnout, když nikdo neví, kde údaje skončí. Oprávnění musí vycházet ze školského práva, nikoli z podpisu, protože to přesouvá odpovědnost výše, mimo vás.

Odstranění jmen údaje neanonymizuje. V roce 2024 německé úřady pro ochranu osobních údajů společně prohlásily, že pokud lze osobu z kontextu stále identifikovat, jde stále o osobní údaj. To je ve školách obzvlášť problematické, protože právě u typů textů, u nichž učitelé nejvíce potřebují pomoc – esejí, volného psaní a čtenářských deníků – prozrazuje autora už samotný styl.

Dělicí linií je smlouva: poskytovatel smí s vašimi údaji nakládat, pokud tak činí výhradně na váš pokyn a existuje o tom písemná dohoda. Ve chvíli, kdy ale to, co napíšete, použije pro vlastní účely, dohoda se hroutí, protože už nejedná vaším jménem. Praktický test tedy zní: existuje taková dohoda a vylučuje trénování na vašich vstupech? Pokud ne, žádné osobní údaje by se neměly vkládat.

Dvě poznámky pod čarou stojí za zmínku: údaje týkající se zdraví a zdravotního postižení podléhají podle práva EU ještě přísnější ochraně. Do nástroje AI nepatří. A tam, kde učitelé používají soukromá zařízení, přinejmenším dva německé spolkové státy (Severní Porýní-Vestfálsko a Bavorsko) jasně stanoví, že **odpovědnost za ochranu osobních údajů nese škola a její ředitel**, který musí takové používání schválit.

Horní patro: co Akt o AI zatím vyžaduje a co ještě ne

Zde je oprava, kvůli které je většina existujících podkladů zastaralá. V červenci 2026 EU pozměňujícím nařízením známým jako Digital Omnibus odložila nejtěžší soubor povinností Aktu o AI pro vzdělávání – tedy těch, které se týkají systémů zařazených jako **vysoce rizikové**, tedy systémů používaných k rozhodování o přijímání, k hodnocení toho, co se žáci naučili, nebo k jejich sledování během zkoušek – **ze srpna 2026 na 2. prosince 2027**. Velké množství podkladů napsaných v roce 2025 a na počátku roku 2026 stále uvádí staré datum. Pokud takový dokument máte ve své škole, potřebuje poznámku pod čarou.

Užitečnější oprava jde opačným směrem: to, co už platí, se podceňuje, a to, o čem se nekonečně diskutuje, ještě neplatí.

Dvě věci jsou závazné od 2. února 2025.

- **Rozpoznávání emocí ve školách je zakázáno.** Systémy, které tvrdí, že dokážou číst pocity žáků z jejich obličeje, hlasu nebo těla – analýza nálady, hodnocení „zapojení“ z webkamery –, se nacházejí na krátkém seznamu praktik Aktu, které jsou prostě zakázány, s úzkými výjimkami ze zdravotních nebo bezpečnostních důvodů. Nástroje, které pouze rozpoznávají únavu nebo to, zda se někdo dívá na obrazovku, jsou šedou zónou; to je otázka pro nákup, nikoli pro třídu.
- **Školy, které nasazují AI, musí přijmout opatření k budování gramotnosti svých zaměstnanců v oblasti AI.** Od července 2026 zákon stanoví, že není nutné zaručit žádnou konkrétní úroveň – nedělat nic však není možné. Za porušení této povinnosti nehrozí žádná pokuta na úrovni EU, a proto je široce přehlížena; vnitrostátní orgány ji mohou vymáhat od srpna 2026.

Od 2. prosince 2026 je zakázáno používat AI k vytváření sexualizovaných deepfake materiálů zobrazujících identifikovatelné osoby.

Přečtěte si tuto druhou povinnost společně s kapitolou 1.2 a něco zapadne na místo. Propast mezi znalostmi o AI a schopností s ní vyučovat už není jen odborným problémem. **Od února 2025 jsou školy ze zákona povinny na ní pracovat.**

Od **2. srpna 2026** musí chatboti uživatelům sdělovat, že jsou AI, a poskytovatelé musí obsah vygenerovaný AI strojově čitelně označovat; samotné školy musí označovat deepfaky a texty napsané pomocí AI, které zveřejňují za účelem informování veřejnosti. Pracovní list, který učitel zkontroloval, žádné označení nepotřebuje. Od **2. prosince 2027** platí povinnosti pro vysoce rizikové systémy – systémy používané k rozhodování o přijímání, k hodnocení toho, co se žáci naučili, nebo k jejich sledování během zkoušek. Kdokoli takový systém *používá*, přebírá vlastní povinnosti, mimo jiné svěřit dohled osobám, které mají, slovy Aktu, *„nezbytnou způsobilost, odbornou přípravu a pravomoc“*.

Dveře a okna: autorské právo a zkoušky

Poněkud proti intuici je **to, co z AI vychází ven, tou snadnější částí.** Text nebo obrázek, který AI vygeneruje sama, nemá lidského autora ve smyslu vyžadovaném autorským právem, takže sám o sobě obvykle není chráněn; pokud jej člověk utváří vlastními tvůrčími rozhodnutími, výsledek chráněn být může. Není to však zárukou, že je „čistý“: v široce sledovaném rozsudku mnichovský soud zjistil, že si chatbot zapamatoval texty písní a reprodukoval je téměř doslovně. Soud přisoudil odpovědnost **poskytovateli**, nikoli osobě, která zadání napsala. Rozsudek není pravomocný.

Výjimka, která učitelům umožňuje kopírovat materiál pro výuku, se vztahuje přesně na toto: kopírování omezené části díla pro danou třídu. **Nahrání chráněného díla do komerčního systému AI je jiný úkon a výjimka jej neřeší.** Materiál vytvořený přímo pro školní výuku, jako jsou učebnice a pracovní sešity, je z výjimky v zásadě vyloučen, pokud jsou pro něj snadno dostupné licence.

Jak moc by vás to mělo znepokojovat? Méně, než by se z té mezery mohlo zdát, a přece víc než vůbec. Tato otázka zatím zůstává právně nevyřešená. Žádný soud vyšší instance o ní dosud nerozhodl a podle odborné literatury se na tuto situaci stávající zákonné výjimky příliš nehodí. Tam, kde nositel práv vznese námitku, šlo by o civilní nárok, a v praxi je to spíše záležitost školní politiky a nákupu než něco, co může vyřešit jednotlivý učitel. V praxi je jasný úzký případ. Je to hranice, kterou stanovují vzdělávací nakladatelé, a stojí za to si ji zapamatovat: **materiály ze školních učebnic a od nakladatelů by se do nástrojů AI neměly vkládat vůbec – ani naskenované, ani přepsané, dokonce ani pro vytvoření pracovního listu.**

Judikatura v této oblasti je napříč Evropou v současnosti nejednotná. V únoru 2026 rozhodl Správní soud v Kasselu, v Německu, o dvou univerzitních případech stejně a velmi ostře: přestože univerzita neměla výslovný zákaz AI, hranice byla překročena *„už při jediném neoznámeném použití generativní AI“*. Rozsudky nejsou pravomocné. Ve stejném měsíci pařížský správní soud v řízení o předběžném opatření zabránil univerzitě sankcionovat studenta, protože univerzita předem nestanovila žádné pravidlo pro používání AI. Švédský odvolací soud dospěl již dříve k podobnému výsledku: student odevzdal tři vymyšlené citace, ale pravidla kurzu povolovala pro práci vypracovávanou doma „veškeré pomůcky“, takže nebylo porušeno žádné pravidlo. Naproti tomu v Nizozemsku nejvyšší správní soud v červenci 2025 potvrdil sankci vůči studentovi práv, který

předložil čtyři neexistující zdroje: podvod byl prokázán nade vší rozumnou pochybnost a na tom, zda měl v úmyslu klamat, nezáleželo.

Vzorec napříč jurisdikcemi tedy nesouvisí se zeměmi. Souvisí s tím, zda pravidlo existovalo předem a zda byl podvod skutečně prokázán.

Z toho pro praxi plynou tři pravidla.

1. **Detektory neunesou důkazní břemeno.** Podvod musí prokázat škola. Soudy uznaly závěry vyvozené z konkrétních skutečností: zdroje, které se ukážou jako neexistující, zřetelný rozdíl mezi tím, co žák napíše, a tím, co dokáže ústně vysvětlit, náhlé skoky v úrovni v rámci téhož textu, přiznání. Žák pak může podat vysvětlení. Samotný styl psaní je slabým základem – přední němečtí právní komentátoři pochybují, že na něm lze zjištění vůbec postavit. Výstup detektoru je v nejlepším případě důvodem podívat se blíže. Míra chybovosti uvedená v kapitole 1.3 jej činí jako důkaz nepoužitelným.
2. **Pravidla musí být jasná před hodnocením, nikoli až po něm.** Neobstojí ani plošný zákaz, ani plošné povolení. Funguje prohlášení o samostatné práci s doložkou o AI, spolu s povinností uvést, co bylo použito. Přiznání místo zákazu.
3. **Známky zůstávají věcí člověka.** Lidé mají právo nebýt předmětem rozhodnutí s právními účinky, která činí samotný stroj, a školy nemají žádný právní základ pro to, aby taková rozhodnutí přijímaly pomocí softwaru; známka takovým rozhodnutím je. Německá Stálá konference ministrů školství a kultury to formuluje ještě ostřeji: hodnocení je úkolem, který dokážou vykonat jen učitelé. A zásadně platí, že **formální odklepnutí návrhu od AI se za lidské rozhodnutí nepovažuje.** Zjištění, že lidé často přijímají chybnou zpětnou vazbu od AI, je tedy právním i pedagogickým problémem.

„Každý experimentuje na vlastní pěst, takže se pravidla mění z hodiny na hodinu.“

Právo, etika a didaktika tak dospívají ke stejné odpovědi: hodnoťte proces, nejen výsledek.

Kde skutečně leží odpovědnost

V reakci na to Německo zavedlo státem poskytovaná školní prostředí AI. Jde o prověřené platformy se sjednanými smlouvami, místo aby se učitelům ponechalo, aby se sami přihlašovali k čemukoli, co je zdarma. Ačkoli tím řeší problémy, které jednotliví učitelé sami vyřešit nemohou, tyto platformy jsou stále kritizovány kvůli způsobu, jakým jsou řízeny, tomu, zda je učitelé skutečně přijímají, a tomu, zda jsou hodnocení, která podporují, spolehlivá. Protože se zavádění v jednotlivých spolkových zemích liší, bude nějakou dobu trvat, než se ukáže, jak si učitelé s těmito platformami vedou.

To, co je na tomto přístupu skutečně specifické, je užší, než se na první pohled může zdát, a stojí za to to vyjádřit přesně. Německo je jediný systém, který jsme našli, v němž platformu vyvíjí a provozuje sám veřejný subjekt – FWU, vlastněný spolkovými zeměmi – s technickými dodavateli. Francie poskytuje adaptivní procvičovací software pro celý ročník, ale jeho vytvoření zadala externě: jedna soukromá společnost napsala software, druhá hostuje data. Několik dalších zemí si

koupilo přístup ke komerčním chatbotům; většina ostatních nabízí pouze metodické pokyny.

Vybudovat si platformu sám automaticky neznamená mít větší kontrolu. Německá platforma běží na stejných komerčních jazykových modelech na evropských serverech jako platformy všech ostatních, jak upozornilo jedno odvětvové sdružení. Francouzský systém je naproti tomu hostován ve Francii pod nejvyšším bezpečnostním certifikátem, jaký francouzský stát uděluje. Jedna země si postavila fasádu domu a pronajímá si motor, druhá si koupila software a nechala si klíče od budovy. Ani jedna z možností jednoznačně nepředstavuje tu „nejsuverénnější“ volbu, což stojí za zvážení, než tento pojem použijete.

Nizozemsko zvolilo odlišný přístup, který stojí za pozornost, protože nabízí transparentnější způsob řešení stejného problému. Namísto vývoje vlastních nástrojů nebo nákupu nových řešení se nizozemské školy a univerzity spojily a nechaly provést nezávislé posouzení hlavních poskytovatelů AI. Při prověřování AI asistenta společnosti Microsoft odhalily dva zásadní nedostatky, které se nepodařilo odstranit: netransparentní pravidla automatického filtrování obsahu, která společnost odmítla zveřejnit, a uchovávání diagnostických dat po dobu 18 měsíců, pro které nebylo nalezeno dostatečné odůvodnění. Vyjednávaly. V březnu 2026 však poskytovatel odmítl cokoli změnit. Hodnocení tak zůstává na „oranžové“, a nizozemským školám se doporučuje postupovat obezřetně a posuzovat případ od případu, místo aby dostaly plošné schválení. Jedna země riziko odstranila tím, že si vybudovala vlastní obchvat, druhá se podívala blíž a rozhodla se, že na to ještě není připravena. Obě cesty nabízejí řešení problému, který byl představen na začátku této kapitoly.

Toto srovnání ještě jednu věc vyjasňuje. Stížnost, že učitelé dávají přednost bezplatnému chatbotu před tím oficiálním, není v Německu důsledkem selhání implementace. V Estonsku, kde stát vyjednal přístup pro žáky vyššího sekundárního stupně, používala oficiálního chatbota sedm měsíců po zahájení programu týdně sotva o něco více než třetina z nich. Ukázalo se, že většina z nich používala bezplatné nástroje už předtím, než program začal. **Všude prověřené prostředí soupeří s tím pohodlnějším.** Poskytnout oficiální nástroj je nezbytné. To však nestačí.

Strukturální bod nicméně platí: soulad s předpisy je podmínkou, která věci umožňuje, nikoli překážkou. Vzpomínáte, co zaznělo v kapitole 1.2? **Školy s jasnými pravidly měly více učitelů, kteří AI používali – a celkově ušetřily více času.** Pravidla používání nezpomalila.

Revision #14
Created 2026-09-02 08:50:45 UTC by Alexander
Updated 2026-10-21 11:40:51 UTC by Magdalena